

Recenzja

Eduterapeutica Autyzm, EiSYSTEM

Pakiet „Eduterapeutica Autyzm” jest materiałem „gotowym do użycia” przez nauczycieli podejmujących edukację uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (ASD) i uczniów neurotypowych. Materiał składa się z: 1) kart z emocjami wraz z szablonem do samodzielnego wykonania buziek z emocjami, 2) poradnika dla nauczycieli, 3) scenariuszy zajęć i zabaw, 4) kart pracy do zajęć integracyjnych, 5) prezentacji multimedialnych dla nauczycieli, 5) fiszek z praktycznymi wskazówkami dla nauczycieli, 6) plakatów dla nauczycieli, 7) dostępu do zbioru filmów edukacyjnych dla nauczycieli oraz dzieci i młodzieży, oraz 8) długopisu 3D z kartami pracy.

Analizując materiał można stwierdzić, że jest to narzędzie przydatne dla nauczycieli i wychowawców przede wszystkim w placówkach ogólnodostępnych oraz integracyjnych. Dobrze sprawdzi się także w pracy terapeutów/pedagogów specjalnych/psychologów, którzy podejmują działania skierowane na integrację społeczną dzieci i młodzieży poza placówkami oświatowymi.

Poradnik dla nauczycieli zbiera w swojej treści najważniejsze informacje na temat zachowań osób z ASD. Jest krótki - to plus. To poradnik „na przerwę i o przerwie”, Nie jest to kolejna książka, po którą nauczyciel oczywiście może sięgnąć, jeśli uzna, że materiał jest dla niego inspiracją do poszerzenia swojej wiedzy. Najczęściej jednak zależy na szybkim przekazaniu informacji nauczycielom w szkole, którzy nie są specjalistami w zakresie zaburzeń w rozwoju u dzieci. Zachęca do przeczytania, pokazuje, że w trakcie przerwy można zdobyć wiele informacji na temat ucznia z ASD, wskazuje, że zachowania mogą się pojawiać, ale nie występują u każdego w takim samym stopniu nasilenia. To ważne, ponieważ nie wтягиwa w stereotyp myślenia o osobach z ASD. W poradniku nauczyciel znajdzie wskazówki, jak reagować na niektóre zachowania charakterystyczne dla omawianej grupy uczniów. Treść jest tak opracowana, aby rzeczywiście nauczyciel miał szansę przeczytać i szybko zastosować w trakcie przerwy, stosowane słownictwo także ma trafić do odbiorców poprzez użycie pojęć, które bliskie są nauczycielom pracującym w szkołach.

Scenariusze zajęć podzielone są na kilka obszarów: zajęcia integracyjne (7 scenariuszy), emocje (3 scenariusze), bloki specjalne (3 scenariusze), kształtowanie i wzmacnianie pozytywnej samooceny (2 scenariusze), rozwijanie teorii umysłu (2 scenariusze), trening uwagi w sytuacjach społecznych (1 scenariusz) plus opis zasad prowadzenia zajęć, zabaw i gier wstępnych i na zakończenie. W sumie 18 scenariuszy gotowych do przeprowadzenia w trakcie lekcji wychowawczych. Materiał, który można rozłożyć na cały rok. W scenariuszach nauczyciel znajdzie dopasowane do tematyki gry, zabawy, aktywności, które nastawione są na poznawanie siebie, poznawanie kolegów/koleżanek z klasy, komunikację między uczniami oraz na reagowanie w sytuacjach trudnych zarówno dla nauczycieli, jak i uczniów. Scenariusze nie wymagają dużego nakładu pomocy dydaktycznych. Wystarczy często papier, długopis, a najczęściej po prostu najważniejszy jest kolega/koleżanka z klasy. Proponowane aktywności mogą być także inspiracją do poszukiwania innych zabaw, gier, które pomogą w integrowaniu uczniów. Dodatkowym materiałem są karty pracy integrujące uczniów,

które są przygotowane do realizacji części scenariuszy. Łatwo odszukać odpowiednie karty, ponieważ są one oznaczone tym samym kolorem i numerem, co scenariusz zajęć.

Scenariusze mogą być z powodzeniem realizowane na różnych etapach edukacyjnych uczniów szkół podstawowych, ponieważ przy uwzględnieniu wieku dzieci możliwa jest ich szybka modyfikacja i dobranie odpowiednich aktywności. Każdy z nich może być realizowany w odcięciu od całości, jednak na pewno realizacja całego programu ma szansę zapewnić lepsze zrozumienie ucznia z ASD, a także zaadaptowanie się ucznia z ASD do grupy klasowej.

Fiszki dla nauczycieli to zbiór zachowań, trudności, problemów, przed którymi może stanąć nauczyciel w kontakcie z uczniem z ASD. W materiale tym Autorzy przedstawili nie tylko problem, ale, co najważniejsze, sposób reagowania. Zachowania, które są często objawia wchodzącymi w skład zaburzenia, nie są przedstawione jedynie jako „problem”. Autorzy pokazują, że to, co jest objawem, może być też mocną stroną i można te aspekty w taki sposób wspierać, aby uczeń zdobywał dobrą pozycję w grupie, np. szczególna pamięć, bogate zainteresowania. Może to zmotywować do poszukiwania mocnych stron u dzieci i młodzieży z ASD. Zabieg ten jest bardzo dobry, buduje pozytywny wizerunek uczniów, nie jest nastawiony jedynie na rozwiązywanie „kolejnego problemu”.

W pakiecie znajduje się 5 zestawów fiszek, które można rozdysponować między nauczycieli, którzy mają kontakt z danym uczniem.

Ciekawym materiałem w ramach pakietu są plakaty dla nauczycieli. Minimum treści-maksimum przekazu. Autorzy hasłami zaprezentowali najważniejsze zasady pracy z uczniem z ASD, są oparte schematycznymi rysunkami, które nie przeszkadzają, dają ciekawy przekaz. Plakaty można dostosować także do kolejnych wydarzeń w ciągu roku, następujących po sobie, takich jak nowy rok szkolny, kalendarzowy, czy światowy dzień świadomości autyzmu. Na pewno mają moc przypominania o tym, co bywa zapamiętywane tylko na chwilę, choćby zasady związane z miejscem ucznia w klasie, czy odpytywaniem przed tablicą.

Pakiet zawiera także multimedialny materiał dla nauczycieli, który może być wykorzystany do wewnątrzszkolnego doskonalenia się. Dwie prezentacje przygotowane przez Autorów mają na celu; a) przybliżyć czym jest autyzm, 2) wskazać metody diagnozy funkcjonalnej oraz wynikających z niej tworzonych indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych. Prezentacja dotycząca objawów ASD opisuje krótką historię związaną z tym zaburzeniem, następnie podejmuje kwestie klasyfikacji. Myślę, że tutaj warto poszerzyć trochę ten materiał o dokładniejsze wyjaśnienie skąd pojęcie „zaburzenie spektrum autyzmu” i co się pod nim kryje, ponieważ za chwilę tylko takie diagnozy prawdopodobnie pojawią się w orzecznictwie. W materiale jest oczywiście podane, z czym się wiąże spektrum autyzmu, ale nie jest podane, że pod tym pojęciem rozumie się szerszą grupę osób (choćby z zespołem Aspergera). Myślę, że to ważna informacja dla nauczycieli.

Ponadto pojęcie „superniepełnosprawność” jest dla mnie komplecie niezrozumiałe. Zdaję sobie sprawę z poszukiwania tak zwanych „super mocy” u osób z ASD, aby pokazać ich możliwości, potencjał, mocne strony. Tutaj jednak pojęcie to tłumaczone jest jako niepełnosprawność, na którą składa się wiele problemów. Uważam, że jest to komplecie niefortunne pojęcie. Po pierwsze w wielu innych niepełnosprawnościach mamy do czynienia z zaburzeniami współwzajemnymi i ASD może ma ich sporo, ale nie jest jedyną taką nie-

pełnosprawnością, po drugie daje taki obraz jakoby spektrum autyzmu było czymś świetnym, super, z dużą ilością umiejętności wyjątkowych. Oczywiście Autorzy wyjaśnili w innym miejscu fenomen sawantów, szczególnych umiejętności, jednak nadal nie odnajduję sensu używania takiego pojęcia. W całym pakiecie pojawiają się pojęcia potoczne, które odbieram pozytywnie, jako chęć dotarcia do nauczycieli, jednak to pojęcie wyjątkowo nie oddaje definicji, którą podają Autorzy przy tym pojęciu. Nie ukrywam, że pokusiłam się o dokonanie szybkiej analizy pojęcia i nie odnajduję go w literaturze przedmiotu, a zapytana przez mnie grupa nauczycieli o to pojęcie, odbierała je w zupełnie inny sposób, nie łączyła z zaburzeniami współwystępującymi, nawet po zasugerowaniu takiego toru myślenia.

W prezentacji tej zaprezentowany jest także test związany z oceną teorii umysłu Sally and Ann. Materiał dobry, jednak należy pamiętać, że test ten rozwojowo realizują dzieci około 4 roku życia i wiele osób z ASD w normie intelektualnej i z zachowaną mową zrealizuje ten test na etapie edukacji wczesnoszkolnej. Warto więc to podkreślić w tym materiale, aby nie spowodowało to zbędnego błędnego interpretowania wyników. Można zaproponować i wskazać inne testy na poziomie przekonać II rzędu adekwatnych dla dzieci w wieku szkolnym.

Druga prezentacja podejmuje treści dotyczące narzędzi do diagnozy funkcjonalnej. Autorzy opisali dwa obowiązujące i dostępne w Polsce. Warto o nich mówić nauczycielom. Niestety rzadko są one dostępne w placówkach oświatowych. Może warto też w tym materiale wspomnieć o innych sposobach dokonywania takiej diagnozy, jeśli nie ma możliwości używania tych wystandaryzowanych narzędzi.

Pakiet filmów zamieszczony w bazie jest świetnym materiałem poglądowym zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dla nauczycieli. Niewątpliwie Autorzy dokonali trafnych wyborów, a wiemy, że Internet jest pełen tego typu materiałów. Na pewno wzbogaci to wiedzę wszystkich uczestników edukacji. Ze swojej strony mogę dorzucić jeszcze link do materiału dla dzieci, który pomoże zrozumieć osoby z ASD niżej funkcjonujące (ale nie tylko):

<https://www.youtube.com/watch?v=Vi7Gq8klJc4>

A i także materiał przygotowany przez ProFUTURO: Druga strona świata-życie z ASD dostępne na Facebooku Stowarzyszenia na ProFUTURO, (za chwilę materiał pojawi się też na YouTube) - materiał bardziej o młodzieży i dorosłych, ale poruszający ważne kwestie życiowe, także te w obszarze integracji.

W pakiecie nauczyciele znajdą także gadżet - długopis 3D. Autorzy zaproponowali ćwiczenia motoryki małej, koncentracji przy użyciu tego narzędzia. Jest to ciekawy sposób i taki na czasie. Na pewno wzbudzi zainteresowanie.

W całym materiale często używane jest pojęcie uczeń „autystyczny”. Jest to pojęcie, które w zasadzie zaczyna być wycofywane na korzyść pojęcia „osoba z autyzmem bądź z ASD”. Myślę, że warto także rozważyć zmianę tego pojęcia w prezentacji, poradniku.

Podsumowując pakiet „Eduterapeutica Autyzm” jest pakietem dobrze przeprowadzającym nauczycieli placówek oświatowych przez świat osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. To nie pakiet pomocy dydaktycznych - to pakiet wiedzy, pakiet pomysłów na wspieranie rozwoju osób z ASD, na integrowanie osób z ASD z grupą rówieśniczą. To pakiet, który uczy tolerancji, akceptacji nie tylko uczniów, ale i nauczycieli. To pakiet, który motywuje do działania i poszukiwania rozwiązań. To pakiet, który powinien zna-

leżć się w rękach każdego nauczyciela, który chce poznać osoby z ASD, który chce wspierać i który chce współpracować z innymi nauczycielami.

Powodzenia i sukcesów w pracy!

Aneta Wojciechowska

Przewodnicząca Zarządu Stowarzyszenia na Rzecz osób z Autyzmem ProFUTURO